

De twaalf maanden van
de week

De twaalf maanden van de week

Paul Dunki Jacobs

Brave New Books
Delftsestraat 33
3013 AE Rotterdam
Nederland
info@bravenewbooks.nl

Voor het eerst gepubliceerd in 2025

Schrijver: Paul Dunki Jacobs
Coverontwerp: Paul Dunki Jacobs
ISBN: 9789465311197
© Paul Dunki Jacobs

Prologica

De eerste zin van een boek staat bovenaan op de bladzijde, links, daar begint-ie, een beetje dapper ook. Weifelend soms. Alsof het zeggen wil: 'Kom, ik weet ook niet waarheen, maar laten we gaan.'

En voor je er erg in hebt ben je met z'n allen onderweg.

Ik weet niet precies waarom het me ineens bezig hield – maar toen ik laatst mijn handen vouwde, zomaar uit het niets, vroeg ik me het volgende af: als mensen hun handen vouwen om te bidden, ligt dan de duim van de linkerhand altijd bovenop de duim van de rechter?

Bij mij wel. Niet dat ik veel op die manier bid. Ik praat meer met hem alsof-ie naast me staat. Maar dit terzijde. Die handen, daar hadden we het over. Als ik het omdraai voelt het meteen verkeerd, alsof ik iets verwissel wat nooit gewisseld mag worden.

Misschien hebben linkshandige mensen het anders. Misschien ligt bij hen de rechterduim bovenop.

Ach, het was maar een gedachte. Misschien zegt het helemaal niets. Maar toch. Het laat me niet los.

Waar gaan we het over hebben, samen? Geen idee moet ik bekennen.

Ik schrijf over dingen die me bezighouden, maar mij is nog niet bekend wat zich de komende maanden zal aandienen. Ik schrijf de verhaaltjes ook niet zelf. Ze komen tot mij uit een mysterieus gebied dat ook wel 'inspiratie' wordt genoemd. Om in voetbaltermen te spreken: Ze komen als een voorzet die ik mag inkoppen.

Dit boek ging van start toen het kabinet Schoof nog niet bestond. En net toen het af was bestond het kabinet wederom niet. Zo snel kan het gaan.

Ik betrek u in mijn verhaaltjes en spreek u aan in de u-vorm, of in de jij-vorm. Dit varieert, omdat ik niet zo van de vastigheden ben, en tegelijkertijd - gek genoeg - ook helemaal niet van het avontuur. Zie me als een lichtgestoorde kluizenaar die af en toe zijn huisje uit komt om die vreemde wereld in te gaan. Niet in de zin van onbekend, maar in de betekenis van eigenaardig. U weet misschien wel wat ik bedoel.

Oh, ja. Bij dit symbooltje, #, begint een nieuw verhaaltje.

Jij bent nu op de eerste echte bladzijde van dit boek aanbeland. De reis gaat beginnen. Ik raad je aan om maar één of twee bladzijden per dag te lezen. Meer mag, natuurlijk, maar al snel zal je hoofd vollopen. Net als bij een bezoek aan een drukbezochte kermis, met teveel luide attracties, of een praatzieke tante die van geen wijken weet.

Als schrijver wil ik dingen leren, ik wil beter worden, hogere niveaus bereiken. Niet alleen voor mezelf, maar vooral ook voor jou.

Is het lezen leuk? Blijft het leuk? Leerzaam, misschien?

Om een betere schrijver te worden kan ik natuurlijk de werken van grote schrijvers bestuderen. Hoe doen zij het, hoe lossen zij problemen op?

Maar op de een of andere manier werkt dit niet goed bij mij. Het gaat te langzaam en bovendien zijn de meeste schrijvers bezig met romans, plots en verhaallijnen en zo'n boek wil ik niet schrijven.

Een schrijfcursus dan? Nee, ook niet. Ik wil het zelf doen. Dat zei ik als klein kind al ... ikke doen, als moeder weer een lepel met pap richting mijn mond liet zweven.

Toen was daar ChatGPT. Al vanaf het begin was ik nieuwsgierig en vooral verbaasd over wat dat programma allemaal kon. Het is werkelijk meer dan verbazingwekkend. En we staan nog maar aan de vooravond van wat het straks allemaal kan.

Hoe kan ik ChatGPT inzetten om mijn schrijven te verbeteren? Dat was een vraag die mij bezighield.

Al snel deed de volgende truuk zijn intrede. Ik schreef een tekstje, waar ik vreselijk mijn best op gedaan had en kopieerde het naar Chat GPT met de opdracht ... redigeer in de stijl van ... en dan noemde ik een naam van een bekende schrijver.

Binnen tien seconden kreeg ik mijn eigen tekstje terug, maar dan tien keer beter.

De eerste keer ben je volledig uit het veld geslagen. Je voelt je als een kansloos amateurje dat tegen het grote Ajax moet spelen en het schaamrood staat al snel op de kaakjes.

Na de initiële duizelingen besloot ik er toch mee aan de slag te gaan en er een studie van te maken.

Het was, en is, een bizar leerproces. Een nieuwe wereld ging voor mij open. Ooooooh, zoooooo doe je dat dus.

En langzaam kwam het moment dat ik aan de slag ging om met de opgedane kennis mijn eigen tekstjes weer helemaal te herschrijven.

Vallen en opstaan. Vele malen 'back to the drawing board', maar er begon iets

te kantelen.

Wat het geworden is ziet u als u verder leest. Maar uit respect voor de meesters heb ik hier en daar hun ChatGPT verbetertekstjes onveranderd laten staan.

Zo, verhaal één, bestaande uit de ChatGPT confessie zit erop. We gaan zo met nummer twee aan de slag. Chronologisch hoeft u van mij geen logica te verwachten.

Sterker nog, u hoeft helemaal geen logica van mij te verwachten. Moet ook niet, want anders steekt u van uw leeswerk niets op. Bekend terrein is immers boeiend noch leerzaam.

Soms worden de regels netjes uitgevuld, soms links uitgelijnd. Soms staat er een punt achter de zin, soms niet. Waarom? Geen idee. Een ongezonde lust om een lichte chaos gaande te houden, vermoed ik. Hopelijk stoort u zich er aan. Dan weet ik dat u alert bent en met aandacht leest.

Onlangs, om over iets heel anders te beginnen, heb ik, samen met vrienden het dak van mijn schuurtje en het bijbehorende afdak vervangen. Onder dit afdak breng ik vele uurtjes zittend door. Dit zijn heerlijke uurtjes, want zitten is mijn meest favoriete levenshouding.

Ik zucht dan tevreden. Actiever dan dit wordt het niet vandaag.

Binnen een dag was het klaar. Zo'n kort tijdsbestek is aangenaam, er spreekt voortvarendheid uit en doorzettingsvermogen, en bovenal vakmanschap. Wat ook feestvreugde verhogend werkte was het feit dat de klus af was net voordat het aan het eind van de middag begon te regenen. Daarna bleef het regenen. Twee weken lang.

Op een later moment ga ik wel aan de slag met wat in het schuurtje staat. Wall-to-wall liggen daar dingen die ik zelden tot nooit gebruik.

Wat ik niet in huis wil hebben gaat naar de zolder. Wat ik niet op de zolder wil hebben gaat naar de bijkeuken en als ik het daar ook niet wil hebben gaat het naar het schuurtje.

Af en toe moet je het afvoerputje reinigen.

Dit opruimen laat nog even op zich wachten. Moet ook. Een opruimproces is iets dat langzaam op gang hoort te komen. Zoiets als een kaasje maken. Er moet geroerd worden, en gewacht, en daarna moet je het ferment een paar weken - zo niet enkele maanden - de tijd gunnen om van de gestolde melk een smaakvol eindproduct te maken. Rijpen heet dat. Mooi woord. Spreekt boekdelen. Je voelt dat hier kalme tijd voor nodig is. Tijd die je onder het afdak zittend afwacht.

#

Het is mooi weer. Het is 1 mei 2024. Eindelijk mooi weer, moet ik zeggen. Een graadje of 23 en geen wind. Van mei verwacht je dit. Zoals je bezoek verwacht op je verjaardag, en vuurwerk bij de jaarwisseling, hoewel dit laatste, met de huidige kabinetsplannen wellicht tot het verleden gaat behoren

Mijn enige zonnepaneel loeit nu het ene elektron na het andere het net in. Ik help Vattenfall, ik help Nederland en daarmee de wereld

Goed bezig

U zit nu in een links uitgelijnd verhaaltje, zonder punt achter de zin

Bij de meeste gedichten ziet men in het algemeen ook geen punt (.)

Zie mijn schrijfsels als gedichten. Mee eens?

Dank u

Het beschutte plekje onder mijn afdak heeft de naam *'t summerhoeske* mee gekregen, wat ik lading dekkend vind klinken en tevens nostalgisch

Daar zit ik urenlang, met binnen schootsafstand een nulpuntnulletje en een bakje pinda's. De kat komt soms even langs om een kopje te geven. Maak je geen zorgen, lijkt hij te zeggen, ik hou je in de gaten

Zitplekken zonder naam zijn als kunstwerken met als titel 'zonder titel'. Kom op meneer de kunstenaar, denk ik dan, het werk is pas af als het af is. U geeft uw kinderen toch ook namen

Er staan, in dat summerhoeske, twee luie lederen stoelen, net zo lui als ik zelf ben

Vanuit deze stoelen overdenk ik de wereld en haar problemen en bedenk ik schier eindeloze aantallen oplossingen die onze aardkloot vooruit kunnen helpen

En dan hoor ik steeds weer die twee zinnnetjes die alles tegenhouden. In elke setting en in elke taal van de wereld hoor ik die: Wat gaat het kosten? Wie gaat dat betalen?

Mijn oog valt op de tuinkabouter die tussen de varens staat. Hij vindt mij niet aardig. Hij wil in mijn huis wonen omdat de winters zo koud zijn, zegt hij, maar dat mag hij niet van mij. Ik ken hem en voor je het weet mag ik blij zijn dat ik bij hem in huis mag wonen. Hij zorgt wel goed voor de varens, die er zeer welvarend bij staan ... dus in mijn tuin mag hij blijven

Goed, maar nu zit ik in mijn 'summerhoeske' en wil even alleen zijn

#

Wat heeft mooi weer toch een fijne invloed op mensen. Mijn buurvrouw zei het gisteren nog. Ze stond met de tuinslang in haar hand, en zwaaide ermee alsof de dag te goed leek om waar te zijn.

Ze lachte erbij, maar een beetje voorzichtig, alsof te veel zon ook iets kon losmaken waar je nog niet aan toe was.

Om de stemming wat te drukken zei ik dat elke dag mooi weer ook niet fijn is.

Dan wordt het iets waar je niet meer naar verlangt. Het wordt te gewoon en we verlangen meestal niet naar iets dat te gewoon is.

Meestal, zeg ik erbij. Want soms wel.

Maar die wintermaanden...

Die lange tunnel van grijs

waarin koffie niet meer troost

maar slechts warm aanvoelt

Vroeger gleed ik daar dieper in weg, in dat grijs

nu tolereer ik het met de koppigheid

waarmee je een nare buurman groet.

Netflix, koekjes, te veel gedachten die nergens heen willen.

En nu dan ineens: zon.

Eindelijk.

Ik zit in m'n summerhoseske,

en ik ben, zonder ironie, reuze blij.

De zon duwt de schaduw terug,

zoals je een herinnering terugduwt in de la

waar hij thuishoort.

Waar de schaduw vandaan komt, weet niemand precies.

Misschien is het gewoon

wat er overblijft als het licht ergens anders is.

's Nachts is er veel schaduw, uiteraard

De maan probeert wel wat, maar het blijft allemaal half werk.

#

Straks ga ik rijst eten (wat er overgebleven is van gisteren)
Met een champignonsausje en twee gebakken eieren, verse salade en witte kaas. Koken is leuk, maar het opeten nog leuker. De omvang van mijn buikje zal dit niet tegenspreken. Buikspek, haha. Misschien dat de wormen er na mijn dood nog van genieten. Hoewel? Ik laat me cremeren. Opgeruimd staat netjes, vind ik. In een graf ben je maar half opgeruimd. Mensen gaan naar het kerkhof uit een soort van schuldgevoel, of om de boel onkruidvrij te houden. Soms gaat men erheen om steun te zoeken of om iets met hun verdriet te doen, maar dat vind ik niet eerlijk. Het leven van de dode is voorbij en hij mag zich aangenaam verpozen. Daar moet je hem of haar niet bij lastig vallen. Maar goed, ik ben ik. En jij bent jij.

Salade, slaatje, sla
Een en al verwarring
Niet teveel over nadenken
Gewoon opeten

Ik ga zo de parasol uit het vet halen. De middagzon begint al aardig te branden en duwt in vlagen warme lucht mijn kant op. Precies zo'n gevoel dat je krijgt wanneer je te dicht bij een oven staat waarvan je de klep opendoet om te kijken of het wat geworden is met die cake.

Vanuit mijn overkapping zie ik de aardappelen en de frambozen de grond uitschieten. Ik bedoel hiermee dat het loof snel opkomt en niet dat de hele plant als een vuurpijl ten hemel gaat.
De aardappelen rooi ik niet meer, want ze zijn niet lekker. Waar dit aan ligt weet ik niet. Ze zijn snotterig en smaken licht naar mislukte schoenzolen.
Elk jaar komen er meer (logisch)
De frambozen zullen straks met hun takken hoog boven de aardappelen uittornen, zoals een modern flatgebouw dat doet met de vooroorlogse sociale-huurwoningen aan de overkant van de straat.

#

Waarom groeien planten?
Wat is hun geheim?
Hetzelfde geldt voor dieren
Voor schimmels en bacteriën
Waar komt die mysterieuze kracht vandaan
die mij en jou doet groeien
doet bewegen, zingen, eten en vrijen
Niemand weet het
Echt niemand

Sommige mensen zeggen, het komt van God
Anderen zeggen van niet
En al deze gelovigen en ongelovigen leven en groeien en eten en stoeien
Dus zal God er niet veel mee te maken hebben, denk ik dan
Of hij gunt het iedereen, ongeacht

Hallo God

Hoi, Paul

Ik geloof niet in jou

Ach, jochie toch, waarom praat je dan met mij?

Ik lul wel vaker wat in de ruimte en dan lijkt het maar of ik met iemand praat

Dat is mooi, want ik ben de ruimte, dus als je in de ruimte kletst dan ben ik
nooit ver weg

Waarom laat jij je nooit zien?

Kijk om je heen en dan zie je me ... overal

Dit vind ik zo'n esoterische kulpraat, daar ga ik niet meer in mee

Je hebt gelijk. Wat je ziet is hoe ik me manifesteer, vermomd als mens of als
planeet of als een plantje

Hoe ben je in het echt dan?

Daar heb je andere ogen voor nodig. Met die kijkers in je hoofd kom je niet ver

Heb ik daar dat derde oog voor nodig?

Nee, dat's een soort van verrekijker. Je ziet de dingen dan iets beter, maar je ziet
nog steeds alleen maar dingen ... en niet mij

Je gaat het me niet vertellen, hè, of wel?

Nee. Dat komt nog wel een keer. Ga eerst maar lekker leven

Oké

Love you

Love you too

#

Feitenstorm. Harde leugens, als bowlingballen met gouden opdruk,
rollen ze door de wereld, verpletteren alles met het gewicht van gelijk.
Elke waarheid heeft een achterkant.

Een schaduw.

Een fluisterende nagalm van iets dat ooit als feitelijkheid begon.

De waarheid, een zeldzame vondst -
een glinsterend visje tussen het plastic in de oceaan.

Wijs je op dit afval, dan kan er zomaar een kop rollen,

Leugens, corruptie

bij een corporatie, regering, een supermarkt.

Een gezicht dat zijn gezicht verliest.

Maar er komt een ander. Altijd.

Het circus blijft draaien.

Net als de plastic soep

Jok-meneren slapen goed.

Hun nachtmerries zijn voor anderen.

#

Genadeloos is de letter en ongenaakbaar het woord
Eenmaal geschreven staan ze vast
Je kunt het papiertje in de fik steken, maar helpen doet het niet
Alles wat je schrijft, of zegt of doet staat meteen gegrift in het bewustzijn van de wereld
Daar kun je met geen delete-knop of een vlakgommetje meer iets aan doen
Ontkennen helpt ook niet
Overal staan camera's. Het universum is één grote camera. In vergelijk daarmee zijn die wereldjes van Xi Jinping of onze AIVD maar zielige aftreksels

Waarom doen ze dit? Ik doel op het plaatsen van al die camera's in het Universum
Ah, ik zal het je vertellen. Let op: Wat je zaait, zul je oogsten. Daarom staan die camera's daar. Het universum moet weten wat je zaait
Alleen zullen ze jouw gegevens niet met anderen delen. Het blijft iets tussen jou en de goden
Maar oogsten zul je

#

Het is tien voor drie in de middag.

1 mei, 2024.

Het licht in de kamer heeft iets slaperigs -
alsof ik net wakker ben geworden

Dit is het negende verhaaltje dat ik vandaag aan het papier toevertrouw
Toevertrouw, ja.

Dat klinkt plechtig

Alsof het papier een vriend is die ik iets vertel dat tussen ons moet blijven

Ik had ook kunnen zeggen: 'ik schrijf het op',
maar dat is zo zakelijk,

Soms denk ik: waarom maak ik deze verhaaltjes eigenlijk?

Wie vraagt erom?

En dan weet ik even geen antwoord.

Maar als ik het niet doe, dat schrijven, dan voelt het alsof ik iets verwaarloos.

Iets groots -

zeker niet iets kleins, iets stilzwijgends

dat in een hoekje van de dag zit.

Nee, iets groots.

Negende verhaaltje dus.

En het voelt nog steeds alsof ik aan het zoeken ben.

Naar wat?

Misschien naar het moment waarop een zin nog wat zeggen wil,
iets terloops, waarvan je pas later begrijpt welke diepgang het had.

Buiten zakt het licht iets verder weg.

Een merel zingt.

En ik denk: misschien is dit genoeg voor vandaag.

Of misschien toch een tiende verhaaltje?

Of gewoon een zin

die nergens bijhoort,

maar toch wil blijven.

#

De twee monniken komen niet ver
Kan ook niet, want ze zijn van brons
Een goede vriend van me was gisteren op bezoek en hij vindt ze mooi, mijn
huiskamermonniken
Maar hij woont op een zeilboot in IJmuiden en daar is geen plek voor stevige
bronzen monniken
Ach, zo groot zijn ze nu ook weer niet, ik schat zo'n 60 centimeter hoog
Brons is een fijn materiaal. Het voelt vertrouwd, want het is al sinds
bronzetijdperkheugenis bij ons
Dit was vlak na het steentijdperk, lang geleden dus
Ik heb jaren op een bronsgieterij gewerkt
Altijd lawaai, altijd die zware geuren van gesmolten boetseerwas en diesel in je
neus en in je kleren
Heerlijke ambacht
Invormen, mallen maken, gieten, slijpen, patineren
Echt mensenwerk

De monniken wonen in mijn huiskamer
Die rare tuinkabouter weet dat ook, en hij gooit dit constant in de strijd om ook
naar binnen te mogen
Ik zeg hem dan dat de monniken tegen zijn komst zijn, en dat als er gestemd
moet worden hij het altijd verliest met twee stemmen tegen één
De kabouter gelooft hier niets van ... en gelijk heeft-ie, maar hij komt er niet in
'Vuile monnikenvoortrekker', roept hij dan naar mij
'Ik zal het doorgeven' roep ik terug. 'Moet je es kijken hoe er de volgende keer
gestemd wordt'

#

Mijn vriendin en ik gaan zo lunchen, ergens buitenshuis

Het zit zo

Oh, voor ik verderga, mijn vriendin en ik hebben ieder ons eigen huisje, in ons eigen dorp. We zien elkaar in de weekenden. Na verloop van tijd werden de weekenden wat langer. Dit was iets waar ik even aan moest wennen. Een weekend is voor mij de zaterdag en de zondag. Dit zal ingegeven zijn doordat ik, ergens in de puberteit nog, de 'vrije zaterdag' officieel zag verschijnen. Tot dat moment gingen we ook op zaterdagochtend nog gewoon naar school, evenals de arbeiders naar de fabriek

Op verzoek van mijn vriendin beginnen de weekenden nu op vrijdagmiddag en duren ze tot en met maandagochtend. Al met al een heel etmaal erbij. Inmiddels weet ik niet beter en geniet ik elk weekend van een lang weekend

We waren met dit verhaaltje bij de lunch gebleven, ergens buitenshuis
Buitenshuis klinkt chique. Lunches krijgen hierdoor een speciale status, wat iets doet met het bevorderen van de smakelijkheid. Mijn vriendin wil graag een tweede huisje kopen – hou vol, de lunches komen nog aan het woord - voor vakanties en zo, en ze zit heel vaak op haar laptop de aangeboden opties te bestuderen. Bij haar wekt zoiets blijkbaar een gevoel op wat anderen hebben wanneer ze puzzelen op reclamefoldertjes. Je ziet van alles dat je eigenlijk niet nodig hebt, maar ja, die gunstige kwaliteitprijsverhouding!

Af en toe ga ik hierin mee en dan zijn we onderweg naar Friesland of Drenthe om vakantievastgoed te bekijken

Tot nu toe heb ik haar van de aanschaf weten te weerhouden, want ik vind het een ontzettend dure grap (terwijl ik geen cent hoeft mee te betalen)

Bovendien zijn daar de jaarlijkse kosten, die aardig kunnen oplopen. Je zit ook min of meer vast een één vakantiebestemming, terwijl onze B&Btjes naar overal en nergens juist zo leuk zijn

Mijn verweer is dat we alleen al met het geld van de vaste jaarlijkse kosten het hele jaar kunnen B&B-en (want zo vaak gaan we ook weer niet)

Afgelopen weekend zag ze weer een interessant object, nu ergens in Overijssel
Na enkele vragen van mijn kant bleek dat het haar deze keer eigenlijk alleen om een lunch elders te doen was. Om voor een opgedirkt broodje kaas helemaal naar Overijssel te rijden leek me klimaat-technisch onverstandig
'Waarom gaan we niet gewoon hier in de buurt iets eten', opperde ik

Ze trok een ander bloesje aan, stak de haartjes op en gaf de lippen een bloesje
Het werd een feestelijke lunch in haar eigen dorp

#

Mijn vriendin was verbaasd dat ik al meteen aan een nieuw boek begon (dit boek), terwijl het proefexemplaar van het vorige boek nog moest binnenkomen 'Dat komt', zei ik, 'omdat zich almaar verhaaltjes aandienen en om deze te negeren omdat ik toevallig een ander boek net af heb, is als het tarten van het noodlot. De stroming van de zee kun je toch ook niet tegenhouden

Dit geloof ik echt. De verhaaltjes die ik schrijf bestaan al lang, maar ze houden zich schuil, als een bloem in een bloemknop

Waar die schuilplek zich bevindt weet ik niet. Maar die verhaaltjes willen manifest worden, de wereld intrekken, vandaar dat ze op zoek gaan naar een schrijver

Zo zie ik dat

Ik vind het een hele eer dat zo'n verhaaltje mij opzoekt. Net zoiets als dat je handen schudt met de koning

Zo'n verhaaltje mislopen uit luiheid is natuurlijk een domme zet. Het gaat gewoon een deur verder, en zoekt een andere schrijver, eentje die wel zijn best doet

En als je eenmaal bekend staat als een luie auteur, dan mijden ze je als de pest Gaat mij niet overkomen. Hier op aan met jullie

#

De onbewaakte spoorwegovergang - een laatste bastion van avontuur in ons keurig betegeld bestaan - wordt opgeheven. Of erger nog: van slagbomen voorzien.

'Mind you,' zei Peter, met het gewicht van een man die ooit iets gelezen heeft, 'elk greintje avontuur wordt op deze manier uit ons leven weggeslagen. Wie wil er nu níét in dichte mist een gokje wagen?'

Ineke, gevoelig voor dramatiek, glimlachte zacht. 'Wie wil er nu níét op een verjaardag kunnen vertellen dat neef Jan die gok verloor? God hebbe zijn ziel.' Gerard, inmiddels aan zijn vierde biertje - en het begon te tellen - hief zijn glas alsof hij proostte op neef Jan. 'Nu willen ze ook nog iets doen aan mensen die conducteurs in elkaar slaan wanneer die naar een vervoersbewijs vragen. Waar gaat het heen in ons land?'

Ik voelde dat het mijn beurt was en besloot het met enige ernst aan te pakken. 'Mensen die een eind aan hun leven willen maken worden nu verzocht dit via euthanasie te doen, en niet meer door voor een trein te springen. Waar hebben we de NS eigenlijk voor?'

Het bleef even stil. Niet uit afkeuring, maar uit herkenning.

U voelt al waar het heengaat. Juist. Sinds de komst van het spoor is alles veranderd in ons kleine kikkerland. Wat begon met een stoomfluit, eindigde in regelzucht met een half uur vertraging.

Dit is de grote vraag bij alles wat nieuw is: hoe ga je ermee om? En vooral: wat moet je ermee als het werkt?

Denk aan zebrapaden. Stoplichten. Vangrails. Dingen die bedacht zijn om ons te behoeden voor onszelf, en die daarin zo verdomd goed geslaagd zijn dat het leven er nauwelijks nog aan te pas komt.

Nu overwegen ze zelfs een helmplicht voor fietsers. Alsof de wind door je haren een veiligheidsrisico is. Waar blijft de ruimte voor de misstap, de botsing, de kleine valpartij die je herinnert aan je knieën?

Wij waren een volk van waaghalzen, tot men ons opriep te kijken voor we overstaken.

En wie niet kijkt, krijgt een bekeuring. Of erger: een waarschuwing.

#

Een baksteen is, als je er even bij stilstaat - en dat is iets wat ik tegenwoordig steeds vaker probeer te doen, even ergens bij stilstaan - niet meer dan een homp klei die in de hitte zijn vorm vond.

Het klinkt eenvoudig, maar dat is het niet. Want klei wordt pas baksteen na vuur. Veel vuur. Er zit iets moois in. Iets menselijks ook. Dus met een keerzijde.

Toch is het geen echte steen, zeggen de mensen die het kunnen weten. De steenologen, stel ik me voor - oude mannen misschien, of juist verrassend jonge vrouwen met een passie voor sediment. En dat echte stenen huizen dus eigenlijk niet bestaan, tenzij je met keien bouwt. Maar dat doen we zelden.

Projectontwikkelaars zeggen het, gek genoeg, maar al te graag, met een zekere nadruk ook. *'We investeren in steen,'* zeggen ze dan. Terwijl iedereen weet dat ze iets heel anders bedoelen. Iets met centjes verdienen.

En toch - de baksteen. Daar zijn we mee groot geworden. Met muren, stoepen, tuinpaadjes. Ik zie ze nog voor me: die rode, soms verweerde stenen in de straat waar ik opgroeide. En de regen gleed eraf alsof het niets was.

Mijn tante, die al sinds de jaren vijftig in Amerika woont, zei ooit tijdens een bezoek: *'Hij was gebakken als een zaksteen.'* Ze bedoelde natuurlijk: gezakt als een baksteen. We lachten allemaal. Niet om haar - of nou ja, een beetje wel - maar ook omdat het iets ontroerends had. Taal die over de oceaan gereisd had, en onderweg iets was kwijtgeraakt.

Tussen 1850 en 2000 hebben we in Nederland 107 miljard bakstenen gebakken. Ik weet dat omdat ik het gelezen heb - ergens stond het. Er was 160 miljoen kuub klei voor nodig. Dat zegt veel, maar ook weer niet. Want het is lastig om je daar echt iets bij voor te stellen.

De mensen maken al 6000 jaar bakstenen. En dat zelfs de Toren van Babel - dat misverstand van een bouwwerk - uit baksteen was opgetrokken. Ergens in de bijbel staat: *'Kom, laten wij tegels maken, en ze harden in vuur.'*

En dat vind ik zo mooi. Dat verlangen van mensen om iets te maken dat blijft. Zelfs als het uiteindelijk omvalt.

Bakstenen zijn duurzaam, zeggen we dan. Ze gaan lang mee. Maar het bakproces zelf - dat is weer iets anders. Al die hitte. Al dat hout, die steenkool.

En dan, als je aan al die ovens denkt, die rook, die stapels stenen, dan voel je het een beetje: hoe dubbel het is.

Namelijk dat we zoveel bouwen, maar ondertussen niet altijd weten wat we precies achterlaten. Dat we met het oog op duurzaamheid soms dingen doen die daar helemaal niet bij passen.

En dan zijn we, zoals mijn tante zou zeggen, gebakken als een zaksteen.

#

Haar jeugd
Terug naar haar jeugd
Ze keek naar de huizen in het kleine straatje en zag de bomen staan waar ze
samen mee opgegroeid was
De huizen leken groter in haar herinnering, zoals een gebeurtenis uit het
verleden ook opeens zijn eigen dimensies aanneemt
Maar de bomen waren wel gegroeid, zag ze, net als zij
Verlangde ze terug naar haar jeugd?
Nee, zeker niet
Niet dat het allemaal slechte herinneringen waren, nee
maar de behoefte om wat dan ook over te doen,
om het te herbeleven, zeker niet
Waarom zou ze. Als het fundament goed is, dan wil je erop bouwen
Het had even geduurd voor het zover was
Nu kijkt ze met dankbaarheid terug naar de moeilijke momenten,
die haar meer gevormd hadden dan de goede
Voor geen goud had ze die lastige dagen willen missen
Maar overdoen, er naar terugverlangen? Nee

#

Het is tien uur in de avond. Ik ga zo slapen.
De dag is voorbijgegaan, als een briesje dat zachtjes over een tafel glijdt.
Vol, ja - maar met een zekere kalmte, net of alles precies op tijd kwam.
En nu is er die loomte.
Zachtlauwe lucht, alsof de avond zelf even zucht.
Vanmorgen begon ik met de badkamer.
Dweilen, borstels, schuim dat stilletjes verdwijnt.
Daarna de keuken - meer werk dan ik dacht, maar ook iets troostends.
Als alles weer schoon is, lijkt het huis opgelucht te ademen.
En ik ook.
Na de middag reed ik naar mijn dochter.
Een dorp verder. Geen echte afstand, behalve dan die van de tijd.
We lunchten. Het eten was goed, maar het praten beter.
Er viel iets open tussen ons.
Zo'n moment dat je niet kunt maken, alleen maar laten gebeuren.
Je moet ervoor blijven zitten, zelfs al is de koffie op.
Later weer terug naar mijn huisje,
terug naar wat ik 'onder mijn afdak' noem.
Daar is de avond altijd stiller dan ik me herinner.
Een stilte die niet leeg is, maar zachtjes aanwezig.
Tot de bui kwam.
Een enorme onweersbui, zoals je ze zelden ziet - of alleen als je ervoor gaat
zitten.
Ik keek hoe hij naderde, langzaam, plechtig bijna.
Als een schip dat voorzichtig een haven kiest.
Boemeldeboem, spet spet spat spat.
Zo ging het. En toen dat gordijn. Alles dicht.
Onweer.
Raar woord eigenlijk.
Alsof het geen echt weer is. On-weer.
Alsof iemand het heeft willen afkeuren: onzin, onnodig, onhandig.
Maar het voelt juist als het meest echte weer.
Zo'n bui die je stil maakt.
Zag je 'm ook, die echtweersbui?

Gevraagd waar God woont, zullen negen van de tien mensen - doorgaans gekleed in mooie regenjassen en met een blik vol heimwee naar een jeugd die niet beter kon - zonder enig nadenken naar boven wijzen. Naar de hemel. Met een wijds gebaar, alsof ze een duif de vrijheid schenken. Hun ogen draaien mee omhoog, beetje houterig soms. 'Dáár ergens', zeggen ze dan zachtjes. En sommigen, als ze zich moedig voelen, voegen ze er aan toe: 'Als-ie überhaupt bestaat.' En dan kijken ze je een beetje uitdagend aan, of staren naar hun schoenen.

Weinigen wijzen met de hand naar de borst: 'Hier. Hier ergens vanbinnen.' En dat is toch merkwaardig, want waar anders zou Hij zijn? Waar anders zou men Hem kunnen ontmoeten, dan dáár.

Volgt u me nog?

Nu zijn er ook mensen die beweren dat zij niet in God geloven. Ik ken ze. Sommigen zijn vrienden van mij. Maar ook zij wijzen, haast zonder erbij na te denken, uit een aangeboren reflex, naar boven. 'Daar', zeggen ze dan, met een diepe zucht. 'Zó ver weg, dat het eigenlijk niets uitmaakt of Hij er is of niet.' En dan volgen argumenten, soms met verontwaardiging uitgesproken, met als kern; en die oorlogen dan, die kindjes met kanker, de honger in de wereld, de zinloosheid van alles.

Een begrijpelijke redenering, jazeker, maar ook een beetje dom. Want als God ons de vrijheid gegeven heeft om met onze dagen te doen wat we willen, en als we vervolgens van die vrijheid gebruik maken om er een zootje van te maken, moeten we Hem niet de schuld geven. Of zelfs zover gaan en beweren dat Hij niet bestaat.

Volgt u me?

#

Mijn gedachten
Bol als zeilen in de wind
vragen zich niet af waar de reis heen gaat
Ze gaan gewoon mee
Als een kind aan de hand van een moeder
Kom, kind van me, we gaan naar het winkeltje op de hoek
Een ijsje eten

De masten kraken en de boeg golf spat
Ze vragen zich niet af waar de reis heen gaat
Ze gaan met ons mee
Al is het meer een soort van duwen
Net of ze weten van de bestemming
En van de richting van de wind
En van stormen die nog komen

Kom, we gaan naar het winkeltje op de hoek
Een ijsje eten

#

Wat mij opvalt, maar nu kan ik er helemaal naast zitten, is dat veel mensen die beweren dat god niet bestaat, wel bang zijn voor de dood. Ook als ze vinden dat er na hun leven helemaal niets meer is

Beweren ze dit uit angst, voor het geval er toch iets is, iets engs? ... of dat doodzijn om de een of andere onduidelijke reden toch niet prettig zal zijn? ... want waarom ben je anders bang

Kijk eens om je heen, zeg ik dan. Is er in ons Universum ook maar één plek te vinden waar niets is? Zelfs de lege ruimte blijkt helemaal niet leeg te zijn. Ze zit zo vol met energie dat de wetenschap nullen tekort komt het uit te rekenen. Bovendien, zegt diezelfde wetenschap, gaat er nooit iets verloren. Als iets ophoudt te bestaan dan gaat het over in een andere vorm

Dus ... de schepping en niets, dat gaat niet samen
Het leven na de dood en niets, dat gaat niet samen

Ik zal je later in dit boek wel uitleggen wat er na je overlijden gebeurt. Komt goed. Nog even geduld

Kan ook zomaar zijn dat ik dit niet doe, hoor

#

Met je wijsvinger een tikje tegen je slaap, hoofd ietsjes scheef
en een beetje geheimzinnig kijken, misschien wel met één oog dicht
'Hé, slim, koppie koppie', hoor ik je bijna zeggen

Met je wijsvinger een tikje tegen het voorhoofd
Een opgetrokken wenkbrauw
Met een blik van, 'Hé, die is gek'

Met twee vingers naar je ogen wijzen, van heel dichtbij,
de ogen bijna dichtgeknepen
waarna je de vingers omdraait richting die ander, de hand lichtjes naar voren
en achteren bewegend: 'Ik heb je in de gaten, makker'

De mens en zijn gebaartjes. Groot en klein
Non-verbaal
En toch communiceren

Praten, schrijven, gebaren, mimiek
Een geweldig arsenaal aan mogelijkheden ...
Ook om langs elkaar heen te praten

#

Wij het middelpunt? Nou, nee.

De evolutie van het universum - dit gigantische, zinderende spektakel - heeft op een bepaald moment, laten we zeggen na een biljoen probeersels geleid tot de mens. En uiteraard houdt het daar niet op. Evolutie is een doorlopend kijkspel en geen eindpunt. Nee, wij mensen zijn slechts een tussenstation, een tijdelijke verschijning in een permanent veranderend script.

De wetenschap probeert koortsachtig te begrijpen wat het universum bezielt. Hoe het begonnen is, waarom het maar door blijft schuiven.

En religie? Hoe kijkt die hier tegenaan? Religie zoekt langs een ander pad, zonder laboratoria of telescopen. Meer via de weg van het denken en het mediteren, wat, helaas, ook geleid heeft tot het omarmen van dogmatische aannames en hooghartige verzinnsels.

Of je nu een labjas draagt of een kazuifel – zodra je begint te praten over het heelal, wordt het heelal een anekdote. Het moet namelijk in mensenwoorden. Zinnen. Redeneringen. Narratieven, passend binnen ons begrip.

Maar hoe ga je als wetenschapper, of als geestelijke, het onmetelijke vatten? En zelfs de meest devote gelovige moet toegeven dat niemand God ooit een hoofdstuk over wat dan ook heeft zien schrijven. Dus blijft het, met alle respect, menselijk giswerk.

De wetenschap ontdekt alleen wat al lang bestaat. Het woord ont-dekken geeft dit al aan. Dat is niet per se fout. We zijn nu eenmaal mensen. Wat moeten we anders dan denken als mensen? Maar laten we vooral niet vergeten dat het ook bijzonder naïef ons telkens in het centrum van het universum te zetten, terwijl dat universum ons niet als iets bijzonders ziet.

Wij zijn geen middelpunt. Wie zich hieraan stoort heeft de clou van het verhaal niet begrepen.

Kortom: wij zijn te gast. En nog net welkom.

#

Het middelpunt
De navel
De streng die niet meer is
Het anker is gehesen
De zeilen eveneens
En daar gaan we
Op naar morgen
Dat tijdloos op de kalender staat
Zou het dezelfde zon zijn die dan opkomt
Of maakt God iedere nacht een nieuwe
Zou zomaar kunnen

#

Groei. Mooi woord. Krachtig ook. Roept associaties op met vooruitgang in veelbelovende zinnen. Bijvoorbeeld. De laatste cijfers laten een groeiende economie zien. Na zijn eerste optreden groeien de kansen van Claude op het Songfestival.

Het kan helaas ook anders. De groeiende oorlogsrethoriek heeft een vluchtelingenstroom op gang gebracht.

Groei. Heel vroeger gebruikten we ook wel het woord 'wassen'. We spraken van een wassende maan en het wassende water.

Je kunt deze vorm terugvinden in het Duitse woord 'wachsen'.

En in het Oud Engelse woord 'waxing'. A waxing moon.

Ook de wereldbevolking groeit. Hoeveel? Hangt af aan wie je het vraagt. De VN zegt dat het ergens eind deze eeuw het rond de 11 miljard zal stabiliseren en daarna gaat zakken. Dit zijn aannames, misschien ingegeven door een stukje wishful thinking. Sommige bronnen melden dat we nu al op die 11 miljard zitten.

Het is snel gegaan. Rond het jaar 1800 zaten we nog maar op 1 miljard.

Toen al hadden we behoorlijk wat schade aangericht aan de natuur. Vooral bossen moesten het ontgelden, vanwege het hout. Dieren ook, om hun vlees en huiden.

Hoe krijgen we de geest weer in de fles? Doen wij dat zelf, of komt de natuur een handje helpen? Honger, droogte, kou, ziektes.

Of van die vreselijke oorlogen.

We moesten maar eens met de aarde gaan praten. Hoeveel ze nog aankan. Hoeveel van ons.

#

Die ene zin, die er zin in heeft
komt binnen
doet z'n schoenen uit, legt z'n jasje over de stoelleuning
Kijkt wat rond
ziet banen zonlicht stromen
de kamer, licht en donker
Waar zijn de andere zinnen, vraagt het zich af
waar ik me tussenvlij -
die ik betekenis geef

Nog even niets

Blijkbaar moet ik nog even wachten

Hij rekt zich uit
Kijk aan, een bankstel
Het kussentje wordt opgeschud, het dekentje uitgevouwen
Zo, hier krijgen ze me voorlopig niet weg

Ik heb vertrouwen in de schrijver
Zo'n lieve ploeteraar
die niet opgeeft tot het recht staat

#

Hoe zit dat met die evolutie? Groot's concept. Van hoe alles tot stand komt
We moeten, denk ik, eerst naar de acceptatie dat alles Bewustzijn *is* en dat
Bewustzijn zichzelf wil uitdrukken in een geschikt voertuig. Dan wordt alles
begrijpelijk. Al die andere manieren van kijken verwarren, zijn onvolledig of
onhandig

Bewustzijn kan zich uitdrukken als een plant, een bacterie, een sterrencluster,
een stukje zeep of een mens

Of een gedachte, een woord, een gevoel

Alles wat we om ons heen zien is het resultaat van bewustzijns-evolutie
Bewustzijn is onlosmakelijk verbonden met evolutie

Het Bewustzijn is allerlei experimenten gestart, om vervolgens te kijken welke
experimenten de moeite waard waren om mee verder te gaan

Met de minder succesvolle experimenten werd gestopt (uitsterven) en met de
veelbelovende experimenten werd verder gegaan

En heel langzaam ontstond op deze wijze het universum dat we nu kennen. Van
de miljarden en miljarden experimenten die ooit gestart zijn, is dit – wat we om
ons heen zien - de voorlopige uitkomst

Maar hier stopt het natuurlijk niet

Dit is niet het eindpunt. Wij zijn niet het eindpunt

Het universum evolueert verder en wij als mens zullen dit ook doen

Steeds op zoek naar hogere trillingen, naar een betere kwaliteit van ons
bewustzijn

De enige weg, is de weg omhoog

Hij mag een poosje vlak lopen

Maar daarna moet-ie weer omhoog

Omlaag is onwenselijk, want daar kwamen we vandaan

#

In de natuurkunde kennen we 26 constanten. Dit zijn fundamentele grootheden waaruit het universum lijkt te zijn opgebouwd. Ze kunnen niet voorspeld worden met behulp van een of andere theorie, want ze zijn fundamenteel. Ze zijn er eenvoudigweg en niemand weet waarom ze precies die waarden hebben die ze hebben. We weten wel dat als een of meerdere van deze constanten een andere waarde gehad zou hebben, dat het universum niet hadden kunnen ontstaan

- Een van deze constanten is bijvoorbeeld de snelheid van het licht (of te wel de maximale snelheid waarmee informatie zich verplaatst)
- Een andere is de Boltzman constante, die de relatie aangeeft tussen temperatuur en energie
- De zwaartekracht constante geeft aan hoe twee massa's elkaar aantrekken
- Een andere constante is α , die er voor zorgt dat elektronen losjes om de kern draaien – waarbij ze wel rond die kern blijven cirkelen, maar ook niet dusdanig vastgehouden worden dat ze geen sprong naar een ander atoom zouden kunnen maken. Dit zou chemische reacties onmogelijk maken

Nu denken wetenschappers dat deze constanten wellicht een heel klein ietsepietsie beetje kunnen variëren en dus niet 100% constant zijn. Dit zou ons hele denken over het universum op zijn kop zetten, want wat beïnvloedt de fluctuaties van die constanten?

Een van de manieren om te zien of constanten variëren is door met heel nauwkeurige klokken metingen te verrichten aan verschillen in een specifieke frequentie die uitgezonden wordt door een Thorium 229 atoom. Aangezien de frequentie waaraan men deze specifieke metingen wil verrichten heel hoog is, namelijk 2.020.407.384.325 kilohertz - meer dan 2 biljard trillingen per seconde - heb je een heel nauwkeurige klok nodig

De nauwkeurigste klok die we tot voor kort hadden is de atoomklok, die maar 1 seconde per 40 miljard jaar afwijkt. Dit is bijna drie keer de leeftijd van ons universum, maar toch is deze nauwkeurigheid niet voldoende

Men moest op zoek naar een betere klok en men kwam uit op een atoomkernklok. Deze nucleaire klok is 10.000 keer nauwkeuriger dan een atoomklok

Door de Th atoomkern te exciteren met een speciale laserstraal kon men aan de uitgezonden trillingsfrequenties vaststellen dat α licht varieerde.

Met andere woorden, α is niet zo constant als men dacht. De poort naar een breder begrip omtrent ons universum is weer ietsjes verder opgezet

#

Ik draag altijd witte schoenen. Van die werkschoenen, alsof ik mezelf vooral als werkzaam wil ervaren. Werkschoenen die in schone ruimtes worden gedragen, zoals kaasfabrieken en ziekenhuizen. Soms kijken mensen naar me om te zien of de rest van mijn kleding past bij die schoenen. Labjas, haarnetje? Wat is dat voor een man, waarom kan ik hem niet plaatsen?

Mooi zo laten, denk ik dan

Mijn schoenen hebben stalen neuzen. Dit voelt goed. Veilig. Laat maar vallen die hamer, kom maar op met die drempel. Niet dat ik ze om die reden gekocht heb, maar het is een fijne bijkomstigheid, zoiets als die gratis parkeerplek wanneer je bij iemand in Amsterdam op bezoek gaat

Om de schoenen toonbaar te houden bewerk ik ze regelmatig met een stift witte schoenverf. Zorgvuldig dep ik de vlekjes zodat het origineel weer zichtbaar wordt. Soms vraag ik me af of er ook zo'n stift bestaat voor de ouderdomsvlekjes op mijn huid. Heel af en toe brandt dit verlangen. Oud worden is best leuk, maar net als met een paar schoenen, je wilt er wel een beetje goed onderhouden bij lopen

Het is tien uur in de ochtend wanneer ik dit schrijf, 4 mei, dodenherdenking. Mijn vriendin, die op de bank een boek aan het lezen was, is nu in diepe slaap, de ochtenddut. Dit is een zeldzaam verschijnsel en komt zeker niet zo frequent voor als de middagdut, maar in haar geest maakt ze blijkbaar wel ruimte voor deze mogelijkheid

Misschien droomt ze over de doden en hun betekenis voor de wereld toen ze nog leefden. En plannen maakten voor de toekomst, maar al vlakbij hun einde waren, vaak nog zonder het te weten

Dat is oorlog. Wreed, onverwacht, genadeloos

Dat herdenken we. Dat zij hun leven gaven voor dat van ons

Om ze te eren moeten we meer van het leven maken dan wat we nu doen

Eren doe je door het juiste leven te leven

Een keertje per jaar een vlag half stok hangen en twee minuutjes stilte in acht nemen is niet genoeg

Het is een klap in het gezicht van de doden als we, naast het uitvoeren van rituelen, niet ook op de juiste wijze leven